

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 76070/1

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס, הרב שמעון לביא, הרב דניאל כ"ץ

התובעת: פלונית

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד פנינה יחזקאל כחלון)

הנדון: דחיית תביעה לסתירת פסק דין לכתובה

פסק דין

לפני שנביא את פסק הדין, ראוי לציין כי הכותרת ובה האישה היא התובעת והאיש הוא הנתבע, היא משום שהנדון הוא על הכתובה, ועל דרך הכלל האישה תובעת כתובה, אולם בנדון שלפנינו האיש הוא התובע עקב ראייה חדשה שיש לו להפסיד את האישה את כתובהה.

רקע כללי

בפני בית הדין נדון של ראייה חדשה שהביא האיש על מנת לבטל פסק דין חלוט שניתן בבית הדין בעניין תשלום כתובה.

הצדדים התגרשו ובית הדין קבע בפסק דין שהבעל חייב לאשתו את כתובהה.

לאחר דיונים רבים בעניין הכתובה ובעניין חלוקת הרכוש קבע בית הדין בהחלטה נוספת להעביר את זכויות הבעל בדירה הרשומה על שם שני הצדדים לבעלות האישה בלבד.

הוגשה עתירה לבית הדין הגדול, ולאחר מכן לבג"ץ ושתייהן נדחו, וע"כ פסק הדין של בית הדין עומד בתוקפו.

אין בחלקו של הבעל בדירה בכדי למלא את כל חיובו בכתובה, אך עם זאת האישה הסתפקה בתביעה זו, ולא עמדה על מלוא זכויותיה.

עתה, לאחר מתן פסק הדין החלוט, עתר הבעל לבית הדין ולדבריו יש לו ראיות שהאישה שירכה את דרכיה ובשל כך יש לבטל את פסק הדין הקודם ולשלול את זכות האישה לכתובה.

האישה התנגדה לקיום הדיון ולדבריה בית הדין קבע בפסק דין חלוט ויש משמעות לסופיות הדיון.

למרות התנגדות האישה קבע בית הדין שלפי ההלכה עקרון סופיות הדיון לא קיים, ועל כן בית הדין ישמע את עתירת התובע.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

התובע טען שיש לו עדות המוכיחה את טענתו, דהיינו, שלאישה היה קשר של ממש עם איש זר בעודה נשואה שבגינה היא אמורה להפסיד את זכאותה לכתובה.

העד הופיע בפני בית הדין בשתי ישיבות, הוא נחקר על ידי באי כוח הצדדים.

בית הדין הורה להגיש סיכומים תוך זמן מסוים.

ב"כ התובע בקשה הארכה ובית הדין נעתר לכך ובשל כך הוארך גם המועד להגשת סיכומים מטעם הנתבעת, אלא שב"כ הנתבעת לא הגישה את סיכומיה במועד שנקבע לכך ואף לאחר שלושים יום מאותו מועד עדיין לא הונחו סיכומיה על שולחן בית הדין, ועל כן בית הדין החליט ליתן פסק דין בהעדר סיכומי הנתבעת.

בית הדין מבהיר בזה כי העתירה הנוכחית הינה רק לעניין ראיות חדשות שלא נידונו בבית הדין בעבר.

אין בית הדין בהרכבו הנוכחי משום ערכאת ערעור על פסק הדין שניתן בעבר בהרכב אחר וכמובן שלאחר שנדחו ערעוריו לבית הדין הגדול ולבג"ץ ודאי שלא שייך לדון בכך מחדש, אשר על כן מובהר בזה כי העתירה הנוכחית ופסק דין זה יתייחסו אך ורק לראיות החדשות.

בסיכומי התובע יש גם חזרה על טענות וראיות מן העבר וכאמור – לא יתייחס בית הדין אליהן.

דיון והכרעה

בית הדין דוחה את עתירת התובע וקובע בזה שלא הוכח שהאישה עשתה מעשים שבגינם יש לשלול את זכותה לכתובה, מהנימוקים הבאים:

א. העד שהופיע בפני בית הדין הוא עד אחד בלבד, ולא שני עדים כפי דרישת ההלכה.

ב. עדות העד, גם אם הייתה מושמעת מפי שני עדים ועדותם הייתה מתקבלת לחלוטין, אין בה ראיה שהאישה עשתה את המעשים המיוחסים לה ויש לראות במעשיה מעשים שאינם ראויים בלבד.

ג. עדות העד כאמור הייתה בשתי ישיבות, והיו הבדלים בעדותו בין חלקה הראשון של העדות לבין חלקה השני, וסתירות אלו מטילות ספק במהימנותו.

הרחבת הנימוקים

א. עדות של עד אחד:

על מנת לשלול את זכות האישה לכתובה, שכאמור בית הדין קבע בפסק דין חלוט שהיא זכאית לה, יש צורך בשני עדים כשרים המעידים בצורה חד משמעית על מעשים שבגינם היא משוללת כתובה.

בנידון דיון אף אם הייתה עדותו של העד כשרה וחד משמעית היא נאמרה מפי עד אחד בלבד, ובכך אין די.

אמנם ישנה משמעות מסוימת לעדות עד אחד, אולם מהטעמים הבאים יתברר כי גם משמעות זו אינה קיימת במקרה דנן על פי ההלכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. עדות העד הייתה בשני עניינים:

האחד - שמועות כלליות ביישוב שהאישה אינה שומרת על ההלכה ועוד בהיותה נשואה הייתה מוכנה ומזומנה לקשר רומנטי עם אנשים זרים, ובנוסף עדות של חברו (שגם הוא בגדר שמועה משום שאותו אדם לא הופיע בבית הדין, אלא הוא עד מפי עד לכל היותר) שהוא עצמו היה בקשר עם האישה ואף חי עמה כדרך שחיים איש ואשתו.

ברור לחלוטין שאין לשמועות אלה דין עדות ואין האישה מפסדת כתובה בגין (שו"ע חו"מ סימן כח סעיף ח).

השני - עדות ראייה של העד שמר ר.ל.ר. (בעלה של האישה כיום) היה בקשר עם האישה בטרם גירושיה, התייחד עמה, גיפף ונישק וכדומה. לא הייתה עדות על מעשה בעילה ממש, אולם לדברי העד אין ספק שזו הייתה משמעות ההתייחדות שלהם. שהרי אם הוא ישן עמה בבית, אין לכך משמעות אחרת. אלא שלפי ההלכה אין הדברים כך, כפי שיבואר.

כפי שהזכיר ב"כ התובע, הרמב"ם בפרק כ"ד מאישות הלכה ט"ו מונה כמה אירועים שאף שאין בהם עדות של ממש על בגידה בפועל מכל מקום יש בהם משום "מעשה מכוער" שבגיננו תפסיד את כתובתה:

כיצד היא יוצאה משום שם רע, כגון שהיו שם עדים שעשתה דבר מכוער ביותר, שהדברים מראין שהייתה שם עבירה, אעפ"י שאין שם עדות ברורה בזנות, כיצד וכו' או שנכנסו זה אחר זה והגיפו דלתות וכיוצא בדברים אלו, אם רצה בעלה להוציאה, תצא ואין לה כתובה, ואין זו צריכה התראה".

גם בשו"ע אהע"ז סימן י"א סעיף א', הביא כדברים הללו.

אלא שבנדון דידן יש לתת את הדעת בשני עניינים:

1. האם המעשים המיוחסים לאישה מוגדרים כמעשה כיעור.

2. גם אם נגדירים כמעשה כיעור, האם מפסידה את כתובתה גם במקרה כמו נידון דידן.

בעניין הראשון – העד מעיד כי ראה את מר ר.ל.ר. ואת האישה כאשר הם נמצאים ביחד בחצר ביתם, ולדבריו של העד לא ראה אותם ביחד בבית, אולם אין ספק שכך היה שהרי היה יוצא מביתה בשעות הבוקר המוקדמות.

זהו המעשה היחיד שאותו לכאורה יש להגדיר כמעשה כיעור.

ברמב"ם ובשו"ע הנ"ל מפורטים כאמור כמה מקרים המוגדרים כמעשה כיעור, ומתוכם למדנו שמעשים אלה מראים שבאותה שעה הייתה ביאת איסור.

אפילו במקרה שמפורט בשו"ע שראו העדים שיצאו (הנטען והנטענת) ממקום אפל, כתב רעק"א בתשובה חלק א' סימן צ"ט (הובא בפתחי תשובה שם סק"ו) שמדובר במקום סתר המיוחד לעבירה להסתתר שם, ואין הכוונה לבית בעלמא, כלומר אין מדובר כאן ביחוד בלבד, אלא במקום המיועד לעבירה.

יתר על כן, נראה שבנידון דידן אפילו יחוד לא נקרא, משום שהעד העיד שילדיה של הנטענת היו כל העת בבית ביחד עם הנטען והנטענת ואף אם הנטען היה בבית וישן שם, כיוון שבאותו מקום היו גם ילדיה הגדולים, הרי אין בזה ייחוד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יעויין בפד"ר חלק ח' עמ' 350-353 מקרה החמור עשרת מונים ממקרה דנן, שם מדובר שהאישה פשטה את חולצתה והייתה ביחד עם הנטען בביתו והוא צילם אותה במצבה זה, כאשר פלג גופה העליון עירום לחלוטין ואף בזה כתב הרה"ג הרב צימבליסט שליט"א שאינו מוגדר כמעשה כיעור לעניין הפסד כתובה.

יעויין גם בפסק דין של בי"ד הגדול בפד"ר חלק ח' עמודים 354-370.

בעניין הכתובה ראוי להעיר, שגם אם נניח שהיה כאן מעשה כיעור ולדעת הרמב"ם והשו"ע האישה מפסידה כתובה במעשה כיעור, אולם בנידון דידן כאמור לעיל בית הדין כבר פסק שהאישה זכאית לכתובה וכבר פסק שיש לרשום את זכויות הבעל בדירה על שם האישה, וא"כ יש לראות את האישה כמוחזקת כבר בכתובה, וכיוון שיש מן הראשונים, כמו הרשב"א בתשובה הובאו בפד"ר ח' עמודים 354-370 הנ"ל, הסוברים שגם במעשה כיעור אין האישה מפסידה את כתובה, ואף שאין פוסקים כשיטת הרשב"א, אולם אפשר שבנידון דידן נחשב שהיא מוחזקת ויכולה לומר קים לי, ואין זה כמקרה רגיל שבו דנים אם להוציא מן הבעל כתובה אם לא, והוא המוחזק, יעויין בפסק הדין האחרון שהוזכר בשם הרב אלישיב זצ"ל.

ג. סתירות בדברי העד :

העד שהופיע בבית הדין התנהג בדרך שראויה לגינוי, התעמת עם בית הדין כאילו בית הדין עוין אותו.

בית הדין כמובן נהג לפי ההלכה והזהיר אותו שלא לומר דבר שאינו אמת, ואף הבהיר מהו העונש על אמירת עדות שקר, כפי האמור בשו"ע חושן משפט כ"ח ז: "מאיימים על העדים בפני הכל ומודיעים אותם עדות שקר, ובושת המעיד בה בעולם הזה ובעולם הבא, ושהוא בזוי בעיני שוכריו".

וכך גם בתקנות הדיון תקנה פ"ד: "לפני קבלת העדות, יזהיר בית הדין את העד כדיון וכחוק, שיגיד את האמת ושלא יכבוש עדותו".

בית הדין דן את העד לכף זכות שכיון שאינו מודע להלכה היה סבור שבית הדין חושד בו בשקר, אלא שבית הדין הבהיר לעד שזו הדרך שבה חייב בית הדין לפעול על פי ההלכה, אולם גם הבהרה זו לא הניחה את דעתו, וכנראה היה סבור שכיוון שהואיל בטובו להעיד שיקבלו אותו ואת דבריו כאמת גמורה.

אין ספק שזו לא הדרך ובית הדין מחויב לבדוק את האמת לאשורה, ובכלל זה אף לחשוש חששות נוספים.

היה נראה כאילו העד צד לעניין.

במהלך עדותו אמר בתחילה, שהאמת היא נר לרגליו והוא אינו יודע בדיוק מה התועלת בעדותו, ועניין חיוב הכתובה לא ידוע לו, אלא שבהמשך עדותו סתר את דבריו והתברר שהוא יודע היטב למה הוא מופיע, וההסבר שנתן לסתירה זו אינו מניח את הדעת.

אין ספק שסתירה זו אינה דבר מהותי בעדותו, אולם יש בכך חשש שהאמת אינה נר לרגליו כפי שהצהיר פעמים מספר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נכון הדבר שחכמים ביטלו דרישה וחקירה בדיני ממונות, אך כאשר יש חשש לדין מרומה או כאשר בפועל העד נשאל והוא סותר את דבריו, גם עניינים אלו יש להם משמעות ואפשר שעדותו נפסלת בשל כך (שו"ע חושן משפט סימן ל סעיפים א-ב).

בית הדין לא נחת לברר היטב פסול זה של העד משום שאין צורך בכך, כי הטעמים הקודמים שהוזכרו בפסק דין זה דיים בכדי לדחות את העתירה.

סוף דבר

בית הדין דוחה את העתירה לסתירת הדין.

אין בעדות שהתקבלה בכדי לסתור את הדין.

פסק הדין שניתן בעבר - בעינו עומד.

בשולי הדברים, יוער שבסוף כתיבת פסק הדין הונחו על שולחן בית הדין סיכומי הנתבעת, אמנם בנידון דידן לא הייתה משמעות רבה לסיכומי הנתבעת, אולם כמובן שאין זו הדרך הראויה וכאשר בית הדין קוצב זמן להנחת סיכומים ובוודאי כאשר הדבר מוסכם על באי כוח הצדדים עליהם לעמוד בזמנים שנקבעו, ואפשר שהדבר היה פוגע באותו צד שעורך דינו השתהה במתן הסיכום בזמן.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ד' בסיון התשע"ז (29/05/2017).

הרב דניאל כ"ץ

הרב שמעון לביא

הרב ישי בוכריס